

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2024-12-10
Stockholm

Mål nr
M 16007-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-06-01 i mål nr M 1352-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

Lissma sjösänkingsföretag Anno 1917, 802497-3102

Ombud: Advokat I.B.
Advokatfirman Fylgia KB
Box 55555
102 04 Stockholm

Motpart

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun
141 85 Huddinge

SAKEN

Förbud att sprida eller deponera rensmassor i Huddinge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Bygglövs- och tillsynsnämndens i Huddinge kommun beslut den 17 juni 2022, ärendenummer MILJ.2022.1579.

Dok.Id 2127824

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Lissma sjösänkingsföretag Anno 1917 (föreningen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska upphäva bygglovs- och tillsynsnämndens föreläggande och ange att kommunen ska utöva tillsyn av de verksamheter som kan antas förorena Lissmaån. I andra hand har föreningen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra beslutet så att förbudet mot spridning tills vidare består och att ärendet i den del som avser föreläggandet om provtagning och plan för massornas omhändertagande återförvisas till kommunen för hantering av tillsynsansvaret för de verksamheter som kan antas förorena Lissmaån.

Föreningen har även begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn på området för att få förståelse för eventuella spridningsvägar och föroreningar samt de aktuella högarna och hur de kan läggas upp längs fåran.

Bygglovs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun har motsatt sig en ändring av föreläggandet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Föreningen har anfört i huvudsak detsamma som i länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen med följande tillägg.

Kommunen genomförde provtagning av sediment i Lissmaån under 2019 som ett led i ett detaljplaneprojekt. Detta redovisades i rapporten PM Resultatrapport från provtagning enligt kontrollprogram avseende sediment, ytvatten och grundvatten vid Gräsvretens industriområde (ÅF Infrastructure AB). Provtagningen avsåg i princip hela den sträcka som föreningen har rensat. De sediment som är föremål för det nu överklagade föreläggandet är därmed provtagna och rapporten visar att föroreningshalterna är låga till mycket låga. Sedimenten kan därför inte anses förorenade.

Resultatet från rapporten innebär att förbudet och föreläggandet är ogrundat och att det inte finns behov av förbudet.

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun har anfört följande.

Den utförda provtagningen utgörs av endast fyra provtagningspunkter (sammanlagt åtta prov men på olika djup) vid en begränsad del av åsträckan och är därför inte representativ för de rensmassor som uppkommit. I sex av de åtta proven överstiger halten krom riktvärdet för massor med ”mindre än ringa risk” (MRR).

Det är en grundläggande förutsättning att ha kännedom om föroreningsinnehållet i massor och växtdelar för att kunna bedöma om hanteringen är miljömässigt godtagbar. Det är inte rimligt att sprida eller lägga upp massorna längs Lissmaån för att avskaffa avfallet utifrån det underlag som finns tillgängligt. Sedimentprovtagningen visar inte om eventuella tungmetaller har ansamlats i växternas rötter. Ytterligare provtagning är nödvändig för att verksamhetsutövaren ska ha tillräcklig kunskap om avfallet och kunna göra en korrekt bedömning för vidare hantering.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Föreningen har inom ramen för sin skyldighet enligt 11 kap. 17 § miljöbalken att underhålla sjösänkingsföretaget gjort en rensning av ån i syfte att bibehålla vattnets djup och läge. Rensmassorna har lagts upp längs med ån. Den som är skyldig att genomföra sådana rensningar på annans mark har med stöd av 2 kap. 6 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet rätt att lägga rensmassorna på närmaste strand, om det inte medför avsevärda olägenheter från allmän eller enskild synpunkt. I detta fall har samtycke från fastighetsägaren inhämtats.

Uppläggning av rensmassor på strand kan vara miljöfarlig verksamhet i de fall massorna medför olägenhet för människors hälsa eller miljön genom förorening av mark och vatten, se 9 kap. 1 § 2 miljöbalken. Deponering av rensmassor i anslutning till det vatten som har rensats kan utifrån mängd och föroreningsrisk vara anmälnings- eller tillståndspliktig enligt 29 kap. 18 och 19 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Anmälningsplikten gäller dock inte uppläggning av rensmassor från jordbruk eller skogsbruk om uppläggnings inte medför skada för

människors hälsa eller miljön, se 29 kap. 19 § andra stycket miljöprovningsförrordningen.

Utredningsskyldigheten vilar på verksamhetsutövaren, dvs. på föreningen i det här fallet.

Bygglovs- och tillsynsnämnden har motiverat sitt beslut att förbjuda föreningen att sprida eller lägga upp rensmassor innan dessa har provtagits med att det i närområdet finns potentiella föroreningskällor, att det finns konstaterade föroreningar i marken samt att Huddinge kommun är ett nitratkänsligt område.

Syftet med undersökningen 2019 var enligt rapporten att kvantifiera misstänkta samt tidigare påträffade föroreningar i grundvattnet i området samt i ytvattnet i Lissmaån. Vidare skulle belastning av dessa på ytvatten och sediment i Lissmaån och risk för eventuell belastning på Drevviken beräknas. Enligt rapporten var samtliga analyserade ämnen i ytvatten, sediment och grundvatten, med verksamheten på platsen i åtanke, att betrakta som låga och generellt påvisades låga till mycket låga föroreningshalter i ytvatten, sedimenten och grundvatten inom undersökningsområdet inom och i närheten av Gräsvretens upplagsområde och Lissmaån. Proverna tagna av närsalter i Lissmaån visade på lägre halter än de uppmätta i Drevviken, vilket i praktiken innebär en utspädning. Enligt rapporten påvisade sedimenten generellt låga till mycket låga föroreningshalter. Halterna var likvärdiga i ytliga sediment och djupare sediment. Det fanns ingen tydlig haltskillnad mellan provpunkten uppströms Gräsvretens upplagsområde och de tre provpunkterna inom och nedströms området. Sedimenten tycktes således inte vara belastade av förorening inom området.

De aktuella proverna är tagna i relativ närtid och åtminstone tre provpunkter är inom det område där föreningen senare utfört rensningen. Rapporten ger inte stöd för att de upplagda rensmassorna medför en föroreningsrisk. Det meddelade föreläggandet avseende ytterligare provtagning m.m. bedömer mark- och miljööverdomstolen därför som oskäligt. Det finns inte stöd för att uppläggningsen medför skada för människors hälsa eller miljö och således inte heller för att de skulle medföra avsevärda olägenheter från allmän eller enskild synpunkt. Rapporten ger inte heller stöd för att området längs

åfåran kommer att tillföras närsalter i sådan omfattning att det finns skäl att förbjuda uppläggnings av den anledningen. Föreningen har i Mark- och miljööverdomstolen hållit fast vid uppgiften om att rensmassor inte ska spridas ut utan endast läggas längs den sträcka som rensats i syfte att bygga upp åfårans profil. Föreläggandet är därmed allt för ingripande och ska upphävas.

Vid denna utgång finns inte behov att hålla den av föreningen begärda synen. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, tekniska rådet Ingrid Johansson, hovrättsrådet Caroline Hedvall Klostermark, referent, och hovrättsrådet Frida Göranson.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-06-01
meddelad i
Nacka

Mål nr M 1352-23

PARTER

Klagande

Lissma sjösänkingsföretag Anno 1917

Motpart

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun
141 85 Huddinge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 27 januari 2023 i ärende nr 505-38493-2022, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Förbud att sprida eller deponera rensmassor i Huddinge kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Lissma sjösänkingsföretag Anno 1917 (Sjösänkingsföretaget) har, så som det får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva Länsstyrelsen i Stockholms läns (länsstyrelsen) beslut och återförvisa ärendet till Bygglövs- och tillsynsnämnden (nämnden) i Huddinge kommun för fortsatt handläggning. Till stöd för sin talan har Sjösänkingsföretaget i huvudsak angett följande.

Nämnden har inte anfört några konkreta bevis för att utsläpp skett längs rensad sträcka. Att Sjösänkingsföretaget hålls ansvarigt för utsläpp utan något konkret bevis eller misstanke om att området är förorenat är inte rimligt. Det är uppenbart att Sjösänkingsföretaget inte tillfört föroreningar till ån.

Muddringsmassorna ligger i nuläget i mindre högar i direkt anslutning till ån. Massorna ska lakas ur och därefter placeras längs å-fåran för att på sätt bibehålla å-profilen. Inga rensmassor avses flyttas eller transporteras bort. Muddringsmassorna kommer i stället spridas ut där högarna står, längs med den sträcka som rensats. Massorna används endast för att bygga upp å-fårans profil. Muddring har skett i enlighet med de anvisningar Länsstyrelserna ger avseende å-rensning.

Det aktuella föreläggandet är inte rimligt. Nämnden misstänker att vägtrafiken i området har förorenat å-fåran. Huddinge kommun är huvudman för vägtrafiken i området. Nämnden har därmed en alternativ verksamhetsutövare som kan åläggas att vidta undersökning angående sin verksamhet. Det är därmed inte rimligt att nämnden placerar det ansvaret på Sjösänkingsföretaget.

Huddinge kommun har vidare, utan Sjösänkingsföretagets medgivande, släppt ut dagvatten i företagets båtnadsområde. Kommunen har också arrenderat ut stora jordområden i direkt anslutning till å-fåran där boskap har fått beta. Ingen kontroll av den verksamheten har skett.

Det är inte skäligt att nämnden, trots vetskapen om att andra verksamhetsutövare kan ha förorenat å-fåran, utfärdar föreläggande mot en aktör som dels är skyldig att

rensa å-fåran och dels uppenbarligen inte har förorsakat någon förorening i å-fåran. Det drabbar Sjösenkningsföretagets medlemmar i en orimlig omfattning och avviker från miljöbalkens grundläggande principer om att förorenare och verksamhetsutövare ska ansvara för eventuella föroreningar.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen instämmer i den bedömning som länsstyrelsen har gjort, både i frågan om målets prövningsram och i frågan om Sjösenkningsföretagets verksamhetsutövaransvar. Domstolen bedömer inte att föreläggandet är oproportionerligt. Det som Sjösenkningsföretaget nu har anfört utgör inte skäl för domstolen att göra någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 22 juni 2023.

Per-Anders Broqvist

Christina Odén

I domstolens avgörande har deltagit f.d. hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, ordförande, och tekniska rådet Christina Odén. Föredragande har varit tingsnotarien Bashir Mohamed.